

Bilaga 1.1

Definitioner och begrepp

Alkohol avser här alkoholhaltiga drycker, som i alkohollagen (2010:1622) delas in i spritdrycker, vin, öl och andra jästa alkoholdrycker. Dryckerna har en alkoholhalt som överstiger 2,25 volymprocent. Drycker som är alkoholfria eller har en alkoholhalt om högst 2,25 volymprocent kallas lättdrycker.

ANDT alkohol, narkotika, dopning, tobak.

Dopning och doping är båda benämningar på otillåten användning av medel avsedda för att förbättra den fysiska prestationsförmågan. Med dopningsmedel avses här den otillåtna hanteringen av medel som omfattas av den svenska dopningslagen (SFS 1991:1969), vilken innefattar färre substanser än idrottens dopinglista.

Evidensbaserad praktik innebär att den professionelle väger samman sin expertis med bästa tillgängliga kunskap, den enskildes situation, erfarenheter och önskemål vid beslut om insatser.

Främjande arbete innebär arbete med skyddsfaktorer i syfte att stärka eller bibehålla människors fysiska, psykiska och sociala välbefinnande och uppnå generella hälsovinster.

Indikator är en mätbar variabel som ger hjälp i uppföljning och utvärdering.

Indikerad prevention riktar sig till grupper eller individer med redan uppkomna problembeteenden, till exempel ett begynnande missbruk. Här eftersträvas större beteendeförändringar än vid universell och selektiv prevention eftersom ett problematiskt beteende/bruk redan är etablerat.

Missbruk/beroende Missbruk är den term som används i socialtjänstlagen (2001:453), SoL, och som följaktligen används inom socialtjänsten, medan hälso- och sjukvårdslagen (2017:30), HSL, skriver om personer som missbrukar alkohol, narkotika, andra beroendeframkallande medel, läkemedel eller dopningsmedel. Beroende är en medicinsk diagnos, upptagen i det internationella klassificeringssystemet som klassificerar och statistiskt beskriver sjukdomar och andra hälsoproblem (ICD-10).

Narkotika är ett samlingsnamn för olika illegala ämnen som är narkotikaklassade. I § 8 narkotikastrafflagen (1968:64) definieras narkotika som läkemedel eller hälsofarliga varor med beroendeframkallande egenskaper eller euforiserande effekter, eller varor som med lätthet kan omvandlas till varor med sådana egenskaper eller effekter.

Prevention handlar om att förebygga att något oönskat händer i framtiden.

Riskfaktorer ökar sannolikheten för att en individ ska utveckla ett problematiskt beteende. Exempel på riskfaktorer är stor tillgång på alkohol, mobbning i skolan och missbruk i familjen.

Risikkonsumtion Med risikkonsumtion avses en alkoholkonsumtion motsvarande nio glas alkohol/vecka för kvinnor och 14 glas alkohol/vecka för män eller mer, alternativt berusningsdrickande.

Selektiv prevention riktar sig till grupper med ökad utsatthet eller risk för att utveckla problem, till exempel barn och unga i familjer där missbruk förekommer.

Skyddsfaktorer minskar sannolikheten för att en individ ska utveckla ett problematiskt beteende. Exempel på skyddsfaktorer är tydliga förväntningar hos vuxna, en trygg uppväxtmiljö och att klara skolan.

Tobak inkluderar alla produkter som innehåller tobak, vilket är cigaretter, snus, pip- och rulltobak, cigariller, tuggtobak samt tobak till vattenpipa.

Universell prevention riktar sig till en hel population, till exempel befolkningen i stort eller en hel skola.